HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסורת הש"ס

כיסין אלוגין רמא ליה. ר"ל לר' יוחנן: **דתנן הלוקח יין מבין הכותים.** עד שלא נתכר יינם וכגון שהיה בדרך או בעבר שנת בין השמשות ואינו יכול לתקנו לגנתר: **אומר** ג) **שני לוגין.** תרומה גדולה שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה גדולה ד) ואחר כך עושה ה) ממה שנשתייר (ו) מתה מדות מפריש עשרה למעשר ראשון ומפריש מהן תשעה למעשר שני ז): **ומיחל.** ח) שיעור זה מיחל למעשר שני שיכול לחללו ואותה והשאר מולין ואשתה ממנו לאלתר אלא שיזהר שיותיר בכלי שיעור התרומה והמעשרות דקסבר ים בריה: **רבי יהודה ור' יוסי ורבי שמעון אומרין.** עד שיפרישם ממש דקסברי אין בריה ואכל כוס וכוס יש לומר שהוא תרומה ומעשר ואפילו מראשון. והא דר' יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון קשיא דרבי עקיבא דמודה שמועה אחרונה דקסבר אמר ליה אחרונה דכי היכי דהכא אמר אין בריה דמן הראשון אמרינן נמי ג) שהוא תרומה ומעשר גבי הקדש נמי אכל פרוטה ופרוטה אינה לגמיר שקיא הקדש: **אמר ליה פיפא דמתני'.** דמודה רבי עקיבא מיילי בגאונה לא יפטר כיס זה מן ההקדש: **הדרן עלך השליח שעשה שליחותו וסליקא לה מסכת מעילה**

רב פפא אמר כיסין אלוגין רמא ליה ג) דתנן הלוקח יין מבין הכותים אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה עשרה מעשר ראשון תשעה מעשר שני ומיחל ושותה מיד דברי ר"מ רבי יהודה ורבי יוסי ור"ש אוסרים א"ל סיפא דמתני' באומר לא יפטר כיס זה מן ההקדש:

הדרן עלך השליח שעשה שליחותו
וסליקא לה מסכת מעילה

רבינו גרשום

דפרוטה אחרונה יהא הקדש: הגדול שבהם הקדש. טעמא דאיכא גדול הא שניהן שוין הראשון שיצא הוי הקדש ואמאי מודי ר' עקיבה דפרוטה אחרונה הקדש אמר ליה סיפא באומר כו': כיסין אלוגין רמא ליה. ריש לקיש לרבי יוחנן: דתנן הלוקח יין מן הכותים אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה ועשרה מעשר ראשון ותשעה מעשר שני. כשמשתייר בו בכלי כשיעור זה: ומוחל ושותה. כלומר והשאר חולין ורשותה ממנו לאלתר ויזהר שיהא מותיר בכלי שיעור התרומות והמעשרות: דברי ר' מאיר. דקסבר יש בבריה: רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרין. דקסברי הראשון לאלתר והא תרומה ומעשר והא דר' יהודה ור' יוסי ור' שמעון קשיא לר' עקיבה דמודה שמוציא והולך עד האחרונה: א"ל סיפא דמתני'. דמודה ר' עקיבה מיירי (באחד) [באומר] לא יפטור כיס זה מן ההקדש:

הדרן עלך השליח חבלת מסכת מעילה

עין משפט נר מצוה

ג) [ל"ל דתניא], ב) ב"ק סט: דמלא פ"ז מ"ד סוכה כג: יומא נה: ערובין לו: חולין יד. ניטין כה. ודף כח. [תוספתא דמלא פ"ח ה"כ], ג) שי לוגין שאני עתיד להפריש כו' ל"ק, ד) ותמ"ל ממה שנשתייר ממתה מדות מפרים עשר למעשר ראשון כו' ל"ק, ה) שיעור זה של מעשר שני מיחל שיכול כו' ל"ק, ו) ר"ש יפטור כיס, ז) [בס"ל: כמפרש], ח) ורש"י מפרש דפירן מר"י כו' ל"ק,

מוסף רש"י

הלוקח יין. בערב שבת בין השמשות, כדתניא בתוספתא, וקדש עליו היום ואין לו מה לשתות בשבת ואין לו פנאי להפריש (ב"ק שם). מבין הכותים. ופתם כותים לא מפרשי תרומה ואין לה כלום להפרש לאוכל ובעי"ז סוכה כג.)

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה אומר שני וכו' ממה שנשתייר עשר מדות מפרש מן ק' למעשר ראשון וכו' למעשר שני ובשמנו הס"ד וכ"ג ר"ל לא שיפרוש בידים רק בשמו שיקרא שם עליו:

הגהות הב"ח

(ו) ד"ה ועולה בהמה וכו'. וסימנך ע"ש ט"ש. נ"ב ר"ל עולה למעלה ותטאת למטה וכל זה בעוף:

פי' הראב"ד

פירוש לרבינו שמחה ב"ל דוד (הראב"ד) ז"ל *)

מ"א חטאת העוף נעשית למטה וחטאת בהמה למעלה. פי' חטאת העוף הזאתה למטה מן הסקרא כדדרשינן בזבחים פרק קדשי קדשים והזה מדם החטאת על קיר המזבח והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח ימצה משמע מאליו מדלא כתיב ימציא ואיזהו קיר שהשירים שלו מתמצין מאליהם ליסוד הרי אומר זה קיר התחתון פי' למטה מהסיקרא והיא נעשית על קרן מערבית דרומית דדילפינן הקריבו מהתם בההוא פירקא לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה חטאת היא מנחה היא וקרייה רחמנא חטאת כלומר חטאת העוף שהיא הבאה תחתיה לומר לך חטאת העוף כמנחה מה מנחה בקרן מערבית דרומית להגשתה אף חטאת העוף בקרן מערבית דרומית והגשה בחטאת העוף ליכא וכי איתקש להזאתה איתקש. ומנחה גופה מנא לן כדתניא בתורת כהנים זאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן לפני ה' יכול במערב ת"ל אל פני המזבח [אי אל פני המזבח יכול] בדרום פי' שהכבש היה בדרום ומקום עלייתו הוא הפנים שלו שכל פנותיו דרך שם ת"ל לפני ה' הא כיצד מגישה בקרן מערבית דרומית ודיו אבל מליקתה בכ"מ במזבח כדי שתהא קרובה למקום הזאתה ומצוי דמה דם הנפש שהרי שנינו בעולת עוף מצה דם הראש ולא מצה דם הגוף פסולה שנאמר ונמצה דמו דם כולו והזה מדם העוף כתיב והזה מדם

חטאת העוף נעשית למטה. כדדרש פ' קדשי קדשים (זבחים דף סד:) והנשאר בדם ימלה אל יסוד א) (קיר) המזבח (ויקרא ה) שהשירים שלו מתמצין ליסוד והזו קיר התחתון למטה ממוט הסיקרא: **וחטאת בהמה למעלה.** בגופה של קרן מערבית מתנות על מערבא קרנות כדדרש בפ"ק דזבחים (דף י.): **עולת העוף למעלה.** כדדרש בפרק קדשי קדשים (שם דף סה.) מומלק והקטיר ונמלק דמו ב) מה הקטרה בראש המזבח אף מליקה ב) בראשו של מזבח: **ועולת בהמה למטה.** שנאמר בהן יסוד. וסימנך (ו) ע"ע ט"ט עולת עוף למעלה חטאת למטה ובבהמה איפכא: **ואם שינה בזה ובזה פסול.** אם עשה מעשה חטאת העוף למעלה פסול. דוקא הזאה פסולה למעלה אבל המליקה למעלה כשרה כדתנן פרק קדשי קדשים (שם דף סג.): מליקה בכל מקום במזבח כשירה. ובמילוי פלוגתא ג) במעילה פרק חטאת העוף (דף ח.): לאיכא למ"ד דלא מעכב ועולת העוף לית בה הזאה רק מילוי ד) ואם עשאה למטה פסולה: **סדר קינין כך הוא החובה אחד חטאת ואחד עולה.** ה) כגון זב וזבה וטומאת מקדש וקדשיו ושמיעת קול וביטוי שפתים ויולדת דכולם מביאין קן בדלות אחד חטאת ואחד עולה אבל זב וזבה ו) מביאה קן אפילו עשירה: **ודרים ונדבות כולן עולות.** האומר הרי עלי קן מביא שתי פרידין והן עולות. קן קרוי ב' תורים או שני בני יונה פרידה קרוי יונה אחת או תור אחד. ואם ירצה להתנדב אחת ולהביא פרידה אחת ז) והיא עולה כדאמרינן פ' קדשי קדשים (זבחים דף סה.). **והקריבו** ח) **אפילו פרידה אחת יביא:** ט) **אחת שנאבדה בעולה ועולה שנאבדה בחטאת אפילו אחד בדבנה יחזו כולם.** דבכל אחת מיבא לספוקי שמא עולה ופסולה למטה או שמא חטאת ופסולה למעלה: **חטאת שנאבדה בחובה אין כשר אלא מין חטאתה שבחובה.** חובה קרי קן שלם של יולדת (אחת) או של זב וזבה והוא אחד חטאת ואחד עולה ולכך נקט חובה לאפוקי נדבה ששניהם עולות ואם פרידה המפורשת לחטאת מעורבת עם שני קינין של חובה שהן סתומין ועתה חמש פרידין מעורבין יחד אינו יכול לעשות אלא שני חטאות שזהו מנין הכשר בשתי קינין של חובה דאי עביד שלשה חטאות שמא מן שני קינין עבד להו ולא מן המעורב בהן ומשני קינין אין יכול לעשות רק שני חטאות ולא מני עביד אפילו אחת עולה שמא יקח החטאת המעורבת:

עין משפט נר מצוה

יט א מיי' פ"ז מהלכות מעשר הלכה ג:

מוסף רש"י

(ה) רש"י ד"ה אומר שני וכו' ממה שנשתייר עשר מדות מפרים מן ק' למעשר ראשון וכו' למעשר שני ובשמנו הס"ד וכ"ג ר"ל לא שיפרוש בידים רק בשמו שיקרא שם עליו:

הגהות הב"ח

(ז) ר"ש ד"ה אומר שני וכו' ממה שנשתייר עשר מדות מפרים מן ק' למעשר ראשון וכו' למעשר שני ובשמנו הס"ד וכ"ג ר"ל לא שיפרוש בידים רק בשמו שיקרא שם עליו:

מסורת הש"ס

ו) כ"ש ו. מגילה ח. [חולין קלט.], ז) [ויקרא ג], ג) [שם ז], ד) [ויקרא ו], ה) מכאן שייך לע"ב, ו) [ל"ל למעלה], ז) שייך לע"ב, ח) הגי' בס"א ליסוד ממעשה,

פי' הרז"ה

פי' לרבינו זרחיהו הלוי ב"ר יצחק (הרז"ה) ז"ל *)

מ"א **חטאת** העוף. פי' החכם צריכה שתהא מליקתה במזבח כדי שתהא קרובה למקום הזאתה ומצוי דמה שלא יתפזר דם הנפש קשיא לן עלה הא דאמרינן התם [מליקה] בכל מקום [במזבח] היתה כשרה אלא שזה היה קרוב להזאתה ואם איתא לימא בכל מקום היתה כשרה למליקתה דיעבד אלא לכתחילה בזה מקומה כדי שלא יתפזר דם הנפש אלא לאו שמע מינה דמליקתה אין קביעות מקום כלל ואפ' לכתחילה ולפזור דם הנפש לא חיישינן ואין קביעות מקום אלא להזאתה בלבד ואם היא שתוקשה להגשת מנחה ששתיהן טעונות מזבח אבל למליקת חטאת לא הצריך הכתוב מזבח ולפיכך אין לה קביעות מקום ודאמרינן מלקה בכל מקום במזבח כשרה לאו למימרא שהיא טעונה מזבח אלא רבותא קמ"ל שאע"פ שעשאה למעלה כעולת העוף כשרה משא"כ בעולת העוף שאם מלקה למטה כחטאת העוף פסולה משום שנאמר ומלק והקטיר. **עוד** פי' החכם מעצמה של חטאת

פירוש הרא"ש

א חטאת העוף נעשית למטה. פי' למעה ממוט הסיקרא שהיה בחליו של גופה המזבח לכתיב כהנים עד תלי המזבח. ולכאו חכמים [זבחים נג ע"ב] המורה נתנה (חליו) [ממילה] בין דמים העליונים לדמים התחתונים שדמים העליונים ממלי המזבח ולמעלה ודמים התחתונים ממלוי המזבח. ובחטאת העוף כתיב והזה מדם החטאת על קיר המזבח והנשאר בדם ימלה אל יסוד המזבח ודרים זבחים פ' קדשי קדשים [דף סד:] איזהו קיר שהשירים שלו מתמצין ליסוד הוי אומר זה קיר התחתון דקיר עגיד מתחתלה כלומר לא כתיב יסוד אלא מלה ואמ"כ יכל לומר ויעלה השירים ה) (ר') [כולן] למעשה חטאת בהמה. ומשני מי כתיב עָמָה עָמָה כתיב כלומר אי הוה משמע דקאי אשירים ליה כדקאמרת לאחר שהזה למעלה יכל לומר ויעלה לאבל הזאת משמע דקאי מי אלה אזהה והכא פירוש דקרא והזה מדם החטאת על קיר המזבח במקום שהנשאר בדם ימלה אל יסוד המזבח ודיינו קיר התחתון: **וחטאת בהמה למעלה.** דרים לה בפרק קדשי קדשים [דף סה.] מדכתיב ומלק את ראשו והקטיר מה הקטרה בראש של מזבח אף מליקה בראש של מזבח ומיהו נמי דרים דמלקה בראש המזבח אי אפשר לומר דהא כתיב ומלה דמו על קיר המזבח הילכך בעי קיר הסמוך למקום הקטרה ודיינו הקרן. ולכאו מ"ל אם עשה למעה ממוט הסיקרא כיון כי על הסובב הוא עומד ועדיין יש למעה מרגליו אמה מ' עד תלי המזבח וסבר אלי תנא עושה מערבה ע"ג מובב ומקרי שפיר מקום הקטרה: **ועולת בהמה למטה.** דכתיב (שם) [עם] יסוד המזבח העולה אלמא דדם עולה למעה ממוט הסיקרא שם יסוד ומתרינן נמי בפ"ק דזבחים (דף י.): הכהן המתחנה אותה דמים למעלה ואין דמה לה אחר למעלה: **ואם שינה בזה ובזה פסול.** בחטאת העוף אקי אחזאה דוקא דמגליה אמרינן ע' קדשי קדשים (דף סג.:) מליקה בכ"מ במזבח כשירה וכן במילוי קתמר התם מילוי דמו בכ"מ כשירה אשם הזה ולא מילה כשירה ובעולת העוף במליקה ובמילה אין בה הזאה וה' דשיטו מקום דמים פסול דרים ליה בפ"ב [פרשה לו ס"י:] מהאי קרא ואם אתכל יאכל מבשר זבח הבלמים ביום הבלתו לא ילנה אין לי בלא ילנה אלא שנאמר חוץ לזמנו וחוץ למקומו מנין שנאמר בלילה [כו'] עד הבינתנין למעלה שנתן למעה המזבח הבינתנין למעה המזבח ר"ל לא יאכל ג' **חטאת** בהמה ועולת בהמה ומיהו קול וביטוי שפתים בלולת מלן מביאין ב' תורים או ב' בני יונה אחד לעולה [ואחד לחטאת] ומן מתפרשות בלקיחת בעולה בה לעולה הזה לחטאת אם שיון הכהן לאותה שקרבה אחת עשה חטאת בפולין דרים לה מקרא ביומא [דף מג.] וכתיב גבי יולדת ולקחה ב' תורים לא לעולה ו' לחטאת כלומר בשעת לקיחתן נקבעון אחה עולה ואחה חטאת ולה לא קבעו לכם אם ב"ב לא הוה קביעות דאין מתפרשין אלא בעשיית הכן דכתיב בבי זב ועשה אותם הכהן ו' חטאת ו' עולה: **בנדרים ונדבות כולן עולות.** אם אמר הרי עלי קן מביא ב' תורים או ב' בני יונה ומשיבן עולות ואם התנדב פרידה אחת ו' מביא ו' בדרשיון ב' קדשי קדשים [דף סה.] והקריבו אפילו פרידה אחת ו' יביא ואם התנדב עוף לחוטה ושלמים לא התנדב כדרך המתנדבים ולא אמר כלום ב"ש לחטאת דאין חטאת בא לכתיב ונדרים עליה וכתיב עליה אמר אמר בר ר' אבא אמר בר ר' נחמיה אמר ר' יוחנן אמר ר' שמעון בן יוחאי אמר ר' אלעזר בן עזריה אמר ר' אלעזר בן ערך